

Міністерство освіти і науки України

Національний університет водного
господарства та природокористування

Кафедра менеджменту

06-08-165М

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до виконання курсової роботи з навчальної дисципліни
«Основи бізнес-планування та проектний аналіз»
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
за освітньо-професійною програмою «Менеджмент»
спеціальності 073 «Менеджмент»
денної та заочної форм навчання

Рекомендовано науково-
методичною радою з якості ННІ
економіки та менеджменту
Протокол № 1 від 04.01.2021 р.

Рівне – 2021

Методичні рекомендації до виконання курсової роботи з навчальної дисципліни «Основи бізнес-планування та проектний аналіз» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Менеджмент» спеціальності 073 «Менеджмент» денної та заочної форм навчання [Електронне видання] / Судук О. Ю. – Рівне : НУВГП, 2021. – 25 с.

Укладач: Судук О. Ю., к.с.-н., доцент кафедри менеджменту.

Відповідальний за випуск: Кожушко Л. Ф., д.т.н., професор, завідувач кафедри менеджменту.

Керівник групи забезпечення спеціальності 073 «Менеджмент»

Кожушко Л. Ф.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
2. ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	5
3. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ	8
4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ	19
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	22
ДОДАТКИ	23

© Судук О. Ю., 2021
© НУВГП, 2021

ПЕРЕДМОВА

Розвиток сучасної економічної теорії й практики нерозривно пов'язаний з необхідністю аналізу та обґрунтування тих чи інших управлінських рішень, зокрема проектних. Виділення бізнес-планування та проектного аналізу в окремий напрям прикладної науки було зумовлено, насамперед, необхідністю системного підходу до підготовки та оцінки проектів.

Необхідність проведення радикальних економічних перетворень в економіці України потребує від майбутніх фахівців володіння новітніми методами аналізу проектних рішень.

Бізнес-планування та проектний аналіз дає уявлення майбутнім керівникам про широке коло важливих проблем, пов'язаних з реалізацією проектів на національному, регіональному, галузевому та місцевому рівнях. Майбутні менеджери поряд з широкими теоретичними знаннями повинні мати навички:

- розуміння та описування головних концептуальних понять, методів та підходів, які використовують у міжнародній практиці при бізнес-плануванні та проведенні проектного аналізу;

- розробки та оцінювання проектів для їх подальшої реалізації;

- визначення чинників і критеріїв, які враховуються на різних стадіях життєвого циклу проекту;

- виконання фінансово-економічних розрахунків, проведення техніко-економічного аналізу, обґрунтування наукових, технічних і організаційних рішень на основі економічних критеріїв у рамках майбутньої професійної діяльності;

Компетентності:

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

ФК 8. Здатність планувати діяльність організації та управляти часом.

Програмні результати навчання:

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 7. Проявляти навички організаційного проектування.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Курсова робота з дисципліни «Основи бізнес-планування та проектний аналіз» є однією з профілюючих у системі підготовки студентів спеціальності 073 «Менеджмент». Глибокі знання з бізнес-планування та проектного аналізу необхідні керівникам сучасних організацій усіх рівнів управління в сучасний період формування ринкових відносин і розвитку економіки України.

Курсова робота – своєрідна перевірка ступеня засвоєння студентом теоретичних і практичних питань курсу, що визначає вміння проводити оцінку інвестиційних проєктів, погоджувати теорію з практикою, робити порівняння, узагальнення, висновки й пропозиції. Курсова робота є важливим підготовчим етапом до виконання дипломної роботи (проєкту).

Метою курсової роботи є самостійне виконання студентами комплексного теоретичного та аналітичного дослідження за темою роботи та його рекомендаційно-практичне застосування для вирішення конкретних завдань, які виникли при розробці проєктного рішення.

Завдання курсової роботи:

- раціональне поєднання теоретичних положень із аналізом конкретної практичної ситуації;
- оволодіння навичками розробки бізнес-плану підприємства;
- оволодіння навичками проведення всіх видів аналізів інвестиційних проєктів;
- на основі методики розрахунку основних фінансових критеріїв оволодіння навичками розрахунку ефективності проєктів та правилами їх застосування;
- ознайомлення з основними методами аналізу ризику та набуття навичок щодо проведення аналізу чутливості інвестиційних проєктів;
- перевірка вміння формулювати основні висновки за результатами аналізу конкретної теми.

Виконуючи курсову роботу, студенти повинні дотримуватись загальної структури науково-дослідної роботи і обов'язково застосувати як загальні, так і специфічні методи дослідження, а також моделювання тих чи інших об'єктів і процесів.

Предметом дослідження є визначення методології, підходів і критеріїв обґрунтування, порівняння альтернативних рішень та проектів за умов обмеженості наявних ресурсів.

Виконання курсової роботи сприяє більш глибокому вивченню теоретичного матеріалу, розвитку наукового мислення, вмінню обирати й узагальнювати матеріал рекомендованої літератури, чітко і грамотно формулювати свою думку, творчо мислити.

Курсова робота має містити елементи наукового пошуку, спрямованого на більш ефективне вирішення питань, які вивчаються. Для цього потрібно здійснити збір та провести порівняльний аналіз інформації з різних літературних джерел, відшукати та опрацювати відповідні статистичні матеріали, узагальнити ці дані та сформулювати власні висновки й пропозиції.

До курсової роботи висуваються **наступні вимоги**:

- достатня повнота і комплексність зібраних матеріалів, що дозволяє проаналізувати всі основні питання обраної теми;
- економічна та управлінська грамотність і глибина аналізу зібраних даних та матеріалів;
- наявність у роботі рекомендацій щодо розробки й обґрунтування проектних рішень;
- охайне оформлення роботи.

Курсова робота повинна мати логічний та аргументований характер і містити науково обґрунтовані результати виконаних досліджень у вигляді інвестиційного проекту.

Курсова робота базується на функціональних аспектах бізнес-планування та проектного аналізу, літературних джерелах, а також експериментальних і статистичних даних.

Студент разом з керівником: уточнює коло питань, які підлягають вивченню; встановлює план роботи; підбирає необхідну літературу, проводить необхідні розрахунки; ілюструє тенденції та варіанти вирішення проектів, їх характеристик у графічній формі.

2. ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Виконання курсової роботи складається з декількох етапів.

Першим етапом написання курсової роботи з дисципліни «Основи бізнес-планування та проектний аналіз» є вибір теми, який здійснюється з урахуванням наукового спрямування студента.

Якісно виконана курсова робота в подальшому стане орієнтиром для написання дипломної роботи. Перелік тем курсової роботи приведений в додатку А.

Виконання курсової роботи вимагає від студента: загальних і спеціальних знань, уміння проводити оцінку інвестиційних проектів, погоджувати теорію з практикою, робити порівняння, узагальнення, висновки й пропозиції.

Уточнюючи тему курсової роботи, студент має врахувати її наукову та практичну значущість, а також наявність необхідних матеріалів, наведених в науковій літературі, періодичній пресі та статистичних щорічних виданнях.

Таким чином, тема курсової роботи з «Бізнес-планування та експертиза проектів» повинна ґрунтуватись на конкретних проблемах суспільства, бути актуальною, науково-обґрунтованою і мати вихід на практичне застосування результатів дослідження.

Після вибору теми та погодження її з керівником студент повинен розробити план курсової роботи для повного висвітлення основних питань та проблем об'єкту дослідження. При вивченні літературних джерел обов'язково необхідно користуватися нормативними актами (законами, розпорядженнями, постановами), статистичними матеріалами; необхідно ретельно опрацювати, згрупувати та зробити порівняльний аналіз (подати ці матеріали можна у вигляді таблиць, схем, діаграм чи графіків). Список використаних літературних джерел необхідно систематизувати і розмістити після заключної частини тексту курсової роботи.

Орієнтовний обсяг курсової роботи з дисципліни «Основи бізнес-планування та проектний аналіз» – 40-50 сторінок.

Курсова робота починається з титульного аркуша, на якому вказані: назва закладу освіти, тема, прізвище автора. Після титульного аркуша розміщується видане та заповнене керівником завдання (форма бланку завдання наведена в додатку В), де вказується галузь, в якій працюватиме новостворене підприємство, вид проектної продукції, регіон, в якому працюватиме підприємство. Далі розміщується сторінка змісту, в якому наводиться перелік заголовків частин курсової роботи та вказуються номери сторінок, з яких вони починаються. Назви розділів у змісті й тексті мають бути однаковими.

Курсова робота повинна бути виконана та оформлена з додержанням усіх технічних вимог до наукових робіт. Курсова робота виконується на папері стандартного формату А4. Текст може бути як рукописним, так і машинописним (Шрифт Times New Roman розміром 14 пт, через 1,5 інтервали). Робота пишеться чи друкується на одній стороні стандартного формату, при виконанні рукописного варіанту текст має бути розбірливим та чітким.

Текст розміщується на сторінці, яка обмежується полями: лівим – 25 мм, правим – 15 мм, верхнім – 20 мм, нижнім – 20 мм. Відстань між заголовком і текстом має бути 1,5мм.

Вступ, кожний розділ, висновки, список використаних джерел та додатки починаються з нової сторінки, а наступний підрозділ – одразу після закінчення попереднього.

Заголовки структурних частин –»ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ» – пишуться великими літерами симетрично до тексту. Заголовки підрозділів пишуться маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу, крапка в кінці заголовка не ставиться. Якщо заголовок складається з двох речень, їх відокремлюють крапкою. Перенесення слів у заголовках не допускається.

Нумерація сторінок, розділів, підрозділів, рисунків, таблиць чи формул проводиться арабськими цифрами без знака №. Порядковий номер сторінки ставиться у правому верхньому куті. Нумерація сторінок починається з першої сторінки «ВСТУП», на якій проставляється порядковий номер «3» (титульний аркуш та зміст не нумеруються) та завершується останньою сторінкою – списком використаної літератури чи додатками.

Таблиці нумеруються послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці. Кожна таблиця повинна мати назву, при переносі частини таблиці на іншу сторінку назву пишуть лише над першою її частиною, над іншими частинами пишуть слова «продовження таблиці 2.1» і вказують номер таблиці.

Посилання на використані джерела літератури подаються в квадратних дужках за порядковим номером переліку списку літератури, наприклад «...у праці [7]». Якщо використовуються відомості та матеріали монографій, оглядових статей, тоді в посиланні необхідно вказати номери сторінок, ілюстрацій чи таблиць, на які посилається студент, наприклад [12, с. 125-126].

Список використаної літератури подається після висновків у такій послідовності:

- закони та законодавчі акти України;
- нормативні акти міністерств та відомств;
- спеціальна література в алфавітному порядку авторів монографій, статей у журналах тощо.

Після списку використаної літератури розміщуються додатки з позначенням їх послідовно великими літерами.

Курсова робота має бути стилістично та граматично правильно оформлена. Стиль викладання має бути строгим, стриманим, без вияву емоцій, чітким, без орфографічних і синтаксичних помилок. При викладанні матеріалу слід використовувати загальновизнану термінологію, звертаючи увагу на точність її застосування та чіткість формулювань. Скорочення слів у тексті та ілюстраціях, крім загальновизнаних абревіатур, не допускається.

Курсова робота повинна мати певну логічну побудову, послідовність та завершеність розгляду визначеного кола питань. Не допускається перехід до розглядання іншого питання, доки висвітлення попереднього не завершено.

3. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота повинна включати питання, які безпосередньо стосуються теми і дають змогу повно та глибоко її висвітлювати.

В курсовій роботі викладаються основні теоретичні та методичні положення теми, проблемні питання, які уточнюються та поглиблюються з урахуванням впровадження ринкових засад господарювання. Студент повинен показати глибокі знання сучасного рівня економічних досліджень, виявити дискусійний характер та невирішені аспекти теми, визначити своє ставлення до них. Необхідно детально розглянути методологічні підходи, методи та засоби мікроекономічного аналізу досліджуваних питань.

Пояснювальна записка комплектується у наступній послідовності:

- титульна сторінка, яку оформляють згідно вимог (додаток Б);
- завдання – видається викладачем на стандартному бланку (додаток В);
- зміст;
- вступ;

- Розробка ефективної бізнес-моделі проекту.
- Резюме.
- Галузь та її продукція (послуги).
Поточна ситуація і тенденції розвитку галузі.
Опис продукту (послуги) фірми.
Патенти, товарні знаки, інші права власності.
- Дослідження ринку.
Загальна характеристика ринку продукту.
Цільовий ринок бізнесу.
- Маркетинг-план.
Стратегія маркетингу.
Передбачувані обсяги продажу.
- Виробничий план.
Основні виробничі операції.
Машини й устаткування.
Сировина, матеріали та комплектувальні вироби.
Виробничі й невиробничі приміщення.
- Організаційний план.
Форма організації бізнесу.
Потреба в персоналі.
Власники бізнесу й команда менеджерів.
Організаційна схема управління.
Кадрова політика та стратегія.
- Фінансовий план.
- Оцінка ризиків.
Типи можливих ризиків.
Способи реагування на загрози для бізнесу.
- Фінансова експертиза
- список використаної літератури;
- додатки.

До складових курсової роботи ставиться ряд вимог.

У **змісті** вказуються назви та номери початкових сторінок усіх розділів та підрозділів, використаної літератури та додатків.

Вступ (орієнтовно 2-3% від загального обсягу пояснювальної записки) повинен містити короткий огляд розглянутої проблеми, дається обґрунтування актуальності теми дослідження, ціль роботи, її новизна й призначення враховуючи тенденції запровадження проектів у різних галузях економіки та сфери природокористування.

Розділі «Розробка ефективної бізнес-моделі проекту» повинен містити складові, наведені нижче, та відповіді на запитання:

1. Сегмент споживачів: для кого створюється продукт? які споживачі є найціннішими?

2. Цінність пропозиції: який продукт постачається клієнтові? які проблеми клієнта ми допомагаємо вирішити? які потреби клієнта ми задовольняємо? який набір продуктів та сервісів ми пропонуємо для кожного сегменту ринку (новизна, продуктивність, дизайн, бренд, ціна, доступність, зниження ризику, зручність) ?

3. Канали збуту (поширення): якими каналами збуту користуватися для окремих сегментів? який зв'язок між каналами поширення? Які з них працюють найкраще? Як ми повідомляємо про товар/послугу? Яким чином ми даємо можливість придбати товар? Як доставляємо товар? Чи є після продажне обслуговування?

4. Взаємини зі споживачами: персональна підтримка, самообслуговування, автоматизоване обслуговування, спільноти, спільне створення.

5. Отримання виручки (грошові потоки): за що споживачі реально готові платити? за що вони платять зараз? як вони платять? як вони хотіли б платити? який вклад кожного потоку виручки в загальну виручку?

6. Основні ресурси: продукування основної цінності (продукту); канали поширення; взаємозв'язок зі споживачами; потоки виручки.

7. Основні види діяльності (виробництво включає розробку, створення і виведення на ринок продукту в необхідному обсязі та / або найкращій якості; вирішення проблем: ця діяльність полягає в пошуку оптимального рішення проблем конкретного клієнта; платформи / мережі: в бізнес-моделях, заснованих на платформі як ключовому ресурсі, головними видами діяльності є ті, що пов'язані з цією платформою або мережею. В якості платформи можуть виступати комп'ютерні мережі, комерційні платформи, програмне забезпечення та навіть торговельні марки).

8. Ключові партнери (стратегічне співробітництво між неконкуруючих організаціями; соконкуренція: стратегічне партнерство між конкурентами; спільні підприємства для запуску нових бізнес проєктів; відносини виробника з постачальниками для гарантії отримання якісних комплектуючих).

9. Структура витрат (фіксовані витрати: витрати, які

залишаються незмінними незалежно від обсягу товарів або послуг; змінні витрати: витрати, які змінюються в залежності від обсягу товарів або послуг; економія на масштабі: зниження витрат, що відбувається в результаті збільшення випуску продукції; ефект диверсифікації: це перевага компанія отримує в результаті більшого спектру операцій).

Резюме містить таку інформацію: назва та суть проекту; обсяг і джерела фінансування проекту; терміни реалізації проекту; прогнозована економічна ефективність проекту; строки погашення позик. Інформація, що вноситься до резюме та потребує проведення розрахунків у наступних розділах, наводиться після підготовки відповідних розділів.

Для **характеристики продукту (послуги)**, потрібно надати таку інформацію:

- характеристику продукції, що випускається (послуг, що надаються), в тому числі характеристику принципово нового продукту (послуги);

- тривалість життєвого циклу продукції;

- технологічні особливості випуску продукції (надання послуг);

- визначення продукції (послуг), призначеної для продажу на зовнішньому ринку.

При характеристиці запланованої продукції (послуг) дуже важливо чітко визначити:

- перелік (асортимент) основних видів продукції, напівфабрикатів, які планується виробляти, а також види послуг, що передбачається надавати споживачам;

- призначення виробленої продукції (наданих послуг);

- споживчі характеристики продукції (послуг);

- унікальність (цінність) продукції (послуг);

- конкурентоспроможність продукції (послуг) на споживчому ринку.

У характеристиці про призначення виробленої продукції (наданих послуг) необхідно визначити мету виробництва конкретних їх видів з точки зору задоволення конкретних потреб споживачів.

Споживчі якості продукції доцільно характеризувати за такими параметрами:

- основні види сировини, з якої виготовляється продукція;

- вага «нетто» одиниці продукції;
- термін зберігання за певних умов;
- смакові властивості (для харчових продуктів);
- естетика зовнішнього вигляду;
- показники якості продукції;
- хімічний склад;
- рівень цін;
- можливість надання знижок.

У бізнес-плані доцільно виділити розділ **«Маркетинг-план» (розділ 1** курсової роботи), в якому необхідно спланувати комплекс маркетингу, до якого входить все, що підприємство може впровадити для підвищення попиту на свої товари і послуги, а саме:

- схему розповсюдження товарів і послуг;
- принципи ціноутворення;
- методи стимулювання обсягів продажу;
- рекламну діяльність підприємства;
- сервісні послуги підприємства (гарантійне обслуговування тощо);
- формування громадської думки про впроваджувані товари і послуги.

Маркетинговий план розробляється на основі проведеного всебічного і глибокого дослідження, яке включає:

- аналіз ринкової сфери;
- комплексне вивчення вимог споживачів до продукції, а також кон'юнктури ринку, його місткості і попиту;
- оцінку діючої системи ціноутворення, рівня і динаміки зміни цін, форм і методів збуту;
- мотиви покупців при прийнятті рішень про придбання виробів (потреба, мода, смак, реклама тощо);
- відомості про конкурентів;
- визначення ресурсів і збутового потенціалу підприємства, його конкурентоспроможності на різних сегментах ринку.

Маркетинговий план включає такі основні підрозділи:

- 1) стратегію розвитку і освоєння цільового ринку (тобто ринку, на якому підприємство збирається працювати);
- 2) сильні та слабкі сторони діяльності підприємства;
- 3) основні цілі та завдання підприємства;

- 4) стратегію маркетингу;
- 5) товарну стратегію;
- 6) стратегію формування і розвитку каналів збуту товару;
- 7) цінову стратегію;
- 8) стратегію формування попиту і стимулювання збуту продукції;
- 9) витрати на реалізацію маркетингової програми, оцінку її ефективності;
- 10) контроль виконання накреслених заходів.

В другому розділі «**Виробничий план**» здійснюється аналіз вибору місця для реалізації запропонованого проекту та підбір відповідної технології для здійснення запропонованої діяльності. Технологія має бути стандартною із мінімальним залученням (імпортом) обладнання, запасних частин, обслуговування тощо. Як правило вибирають технологію за техніко-економічними характеристиками (вибір найкращого варіанту). Наявність патенту на технологію виробництва продукції [1, 2, 3, 4]. При підборі відповідної технології для того, щоб забезпечити реалізацію проекту, обґрунтуйте необхідну кількість обладнання відповідно до його виробничої потужності на основі маркетингового аналізу проекту. Розробіть схему підприємства. Встановіть масштаб його здійснення та ступінь безпеки підприємства для довкілля (табл. 13.1 і 13.2 [1]). Також у даному розділі проводиться аналіз повної собівартості, питомих витрат на виробництво і реалізацію продукції, обґрунтовуються необхідні інвестиційні ресурси.

В залежності від запропонованого технологічного циклу виробництва визначте на якій стадії можливі викиди забруднюючих речовин, або скиди забруднених стічних вод? В якій кількості? Оцініть їх з точки зору впливу на навколишнє природне середовище (розрахунок збитків за забруднення навколишнього природного середовища [5, 6]). Оцініть: шкоду, яка може бути завдана довкіллю та вигоди від проекту; розміри платежів за забруднення земельних, водних ресурсів та атмосферного повітря; ризики від реалізації проекту для довкілля і соціального середовища (наприклад, тема 16, табл. 16.1 - 16.3 [1]).

Розділ «Виробничий план» включає такі дані:

—обсяг виробництва продукції (послуг) та обсяг її реалізації (у кількісних показниках);

- характеристику виробничих цехів, підрозділів;
- виробничу програму цехів, підрозділів;
- загальну характеристику технологічних ліній та обладнання робочих місць;
- розрахунок устаткування;
- розрахунок площі приміщень;
- характеристику джерел постачання сировини, напівфабрикатів тощо;
- прогноз сумарних витрат на виробництво, у тому числі їх розподіл на постійні та змінні.

У бізнес-плані необхідно розглянути сам процес виробництва продукції: описати будівлі, обладнання, потреби в сировині та трудових ресурсах, технологічні процеси, а також можливості бізнесу, використання виробничих потужностей та програми контролю якості.

Інформація про джерела постачання сировини та напівфабрикатів заноситься у таблицю, де зазначаються основні умови для укладання угод з постачальником на окремі види сировини, продукції, напівфабрикатів, форма оплати, види поставок, методи завою тощо.

У даному розділі необхідно обрати оптимальний спосіб виробництва продукції. Фактори виробництва можуть поєднуватися різними способами, забезпечуючи однаковий обсяг випуску продукції. Наприклад, можна виробляти певну кількість продукції, використовуючи більші трудовитрати і менший капітал, або більшу кількість капіталу і невеликі витрати праці, або ж обрати будь-яке інше поєднання обох факторів, що знаходить відображення у кошторисі окремих статей витрат підприємства.

Необхідно також показати, як витрати залежать від обсягу діяльності підприємства і як вони можуть змінюватися за певний проміжок часу.

Виходячи з оцінки реалізованого і потенційного попиту на товар та власних витрат на виробництво, підприємство вирішує, що виробляти, скільки виробляти і з якими витратами, аби максимізувати свій прибуток.

У заключній частині виробничого плану характеризуються фактори, які знаходяться поза межами контролю підприємства, але впливають на характер його діяльності (наприклад, вимоги щодо

охорони навколишнього середовища), а також засоби правового захисту нової продукції чи послуг (патенти, ліцензії, товарні знаки або авторські права, які будуть одержані підприємством).

У розділі «**Організаційний план**» висвітлюються питання організації раціональної системи управління кадрами, оцінюється кадровий потенціал підприємства і формулюються заходи з його підсилення.

У цьому розділі бізнес-плану розглядають дві проблеми: організаційну структуру та юридичну форму підприємства.

Організаційна структура повинна передбачати:

— організаційну схему підприємства — перелік всіх служб та посадових осіб, функціональні обов'язки, посадові оклади, підпорядкування та організаційні зв'язки між працівниками, шляхи реформування організаційної схеми на різних стадіях розвитку підприємства;

— керівний склад підприємства, його обов'язки, оплату праці та умови преміювання;

— критерії відбору кадрів — вимоги до претендентів на ту чи іншу посаду, що передбачається організаційною схемою;

— оцінку результатів роботи та форми заохочення — перелік показників, за якими оцінюється робота посадових осіб, методика оцінки результатів роботи, форми матеріального та морального заохочення;

— форми та шляхи підвищення кваліфікації працівників підприємства.

Функціональні обов'язки кожного працівника мають бути викладені в посадових інструкціях.

Розкриваючи юридичні аспекти створення підприємства, необхідно визначити організаційно-правовий статус та форму власності.

В шостому розділі «**Фінансовий план**» здійснюється розрахунок основних фінансових критеріїв та оцінка ефективності запропонованого проекту з позиції власника підприємства, проаналізувати ризики та провести аналіз беззбитковості проекту.

Обґрунтуйте фінансову спроможність вашої бізнес-ідеї. Результати досліджень висвітліть в табличній формі (табл. 1 – 4).

Таблиця 1

План продаж

Опис		Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень	Червень	Липень	Серпень	Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень	Всього, грн.
Продукт 1	Обсяг продаж													
	Відпускна ціна													
	Вартість продаж													
Продукт 2	Обсяг продаж													
	Відпускна ціна													
	Вартість продаж													
Продукт 3	Обсяг продаж													
	Відпускна ціна													
	Вартість продаж													
Продукт 4	Обсяг продаж													
	Відпускна ціна													
	Вартість продаж													
Продукт 5	Обсяг продаж													
	Відпускна ціна													
	Вартість продаж													
Загальна вартість продаж, грн.														

Всі капіталовкладення та оборотні активи приведені в таблиці 2.

Таблиця 2

Необхідний стартовий капітал

На період з:	
Капіталовкладення	Сума, грн.
Виробничі приміщення	
- придбання будівлі	
- розбудова та реконструкція будівлі	
Обладнання	
- машини та інструменти	
- меблі	
Оборотний капітал	
Запаси сировини або готової продукції	
Ліцензії і збори	
Витрати на маркетинг	
Заробітна плата	
Електроенергія та водопостачання	
Страховання	
Кошти на непередбачувані витрати	
Сукупний стартовий капітал	

Важливим питанням фінансового обґрунтування реалізації бізнес-ідеї є обґрунтування джерел фінансування. За допомогою таблиці 3 детально обґрунтуйте необхідний стартовий капітал для започаткування бізнесу.

Таблиця 3

Джерела стартового капіталу

Показник	Сума, грн.
Необхідний стартовий капітал	
Джерела стартового капіталу	
- власні кошти	
- інші джерела (залучення інвестора)	
Разом	

Таблиця 4

Прогноз прибутків та збитків проекту, тис. грн.

Назви статей	Значення за періодами, тис. грн..						
	1 рік					2 рік	3 рік
	1 кв.	2 кв.	3 кв.	4 кв.	Всього		
1. Виручка від реалізації послуг							
2. Податок на додану вартість та інші вирахування з доходу							
3. Чисті доходи (р.3=р.1-р.2)							
4. Сировина і матеріали							
5. Комплектуючі вироби							
6. Заробітна плата (разом з нарахуваннями)							
7. Амортизація							
8. Інші операційні витрати							
9. Сумарні валові витрати							
10. Прибуток до сплати податку							
11. Податок на прибуток							
12. Чистий прибуток							

В розділі «Фінансова експертиза проекту» проведено розрахунок показників ефективності проекту, зокрема, чистої теперішньої вартості, коефіцієнта вигоди-затрати, індексу рентабельності, терміну окупності, внутрішньої норми дохідності. Зробіть необхідні висновки щодо ефективності залучення інвестицій у власний бізнес. Обґрунтуйте всі витрати і доходи, які

1	2	3
<p>Достатній (конструктивно-варіативний)</p>	<p>Виконання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - повна відповідність змісту курсового проекту (роботи) завданню та вимогам навчально-методичних рекомендацій щодо його виконання; - самостійність розв'язання поставленої задачі, проектного рішення, виконання розрахунків, креслень, графіків та таблиць з незначним відхиленням щодо вимог без помилок; - наявність елементів науково-дослідного характеру; - використання комп'ютерних технологій при виконанні всіх розрахунків, креслень, графіків та таблиць; - якісне оформлення пояснювальної записки, графічних матеріалів згідно з вимогами конструкторської та технологічної документації. <p>Захист:</p> <p>студент виявив достатні знання й розуміння навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач та здатності аргументованого обґрунтування прийнятих рішень та розв'язків практичних задач.</p>	<p>24</p> <p>8</p>
<p>Достатній (конструктивний)</p>	<p>Виконання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - достатня відповідність змісту курсового проекту (роботи) завданню та вимогам навчально-методичних рекомендацій щодо його виконання; - самостійність розв'язання поставленої задачі, проектного рішення, виконання розрахунків, креслень, графіків та таблиць з незначним відхиленням щодо вимог та незначною кількістю помилок; - наявність елементів науково-дослідного характеру; - часткове використання комп'ютерних технологій при виконанні всіх розрахунків, креслень, графіків та таблиць; - оформлення пояснювальної записки, графічних матеріалів з незначними відхиленнями від вимог конструкторської та технологічної документації. <p>Захист:</p> <p>студент виявив достатні знання й розуміння навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.</p>	<p>18</p> <p>7</p>
<p>Середній (репродуктивний)</p>	<p>Виконання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - достатня відповідність змісту курсового проекту (роботи) завданню та вимогам навчально-методичних рекомендацій щодо його виконання; - розв'язання поставленої задачі, проектного рішення, виконання розрахунків, креслень, графіків та таблиць з незначним відхиленням щодо вимог та значною кількістю помилок; - часткове використання комп'ютерних технологій при виконанні всіх розрахунків, креслень, графіків та таблиць; - оформлення пояснювальної записки, графічних матеріалів із значними відхиленнями від вимог ДСТУ. <p>Захист:</p> <p>студент виявив середні знання основних положень навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач на репродуктивному рівні.</p>	<p>15</p> <p>5</p>

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Должанський І. З., Загородна Т. З. Бізнес-план: технологія розробки. Київ : Центр навчальної літератури. 2019. 384 с.
2. Дослідницький тренінг: інноваційна стратегія, генерація ідей, управління мотивацією : навч. мет. посіб. / за ред. О. І. Савченко. Харків: «Щедра садиба плюс», 2015. 240 с.
3. Эрик Рис Бизнес с нуля. Метод Lean Startup для быстрого тестирования идей и выбора бизнес-модели. К. : Альпина Паблик Украина, 2020. 254 с.
4. Македон В. В. Бізнес-планування : навч. пос. К. : Центр учбової літератури, 2009. 236 с.
5. Гетало В. П., Гончаров Г. О., Колысник А. В. Бізнес-планування : навч. пос. К. : Видавничий дім «Професіонал», 2017. 280 с.
6. Оливер Кемпкенс Дизайн-мышления. К. : «Форс». 2020. 224 с.
7. Олександр Остервальдер, Ив Пинье Построение бизнес-моделей. Настольная книга стратега и новатора. К. : Альпина Паблিশ Украина, 2017. 288 с.
8. Проектний аналіз / В. С. Рижиков, М. М. Яковенко, О. В. Латишева та ін. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 384 с. (доступно на сайті www.cul.com.ua).
9. Верба В. А., Гребешкова О. М., Востряков О. В. Проектний аналіз : підручник. К. : КНЕУ, 2000. 322 с.
10. Верба В. А., Загородніх О. А. Проектний аналіз : навч.-метод. посібник для самоств. вивчення диск. К. : КНЕУ, 2002. 297 с.
11. Ковшун Н. Е. Аналіз та планування проектів : навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури, 2008. 344 с.

Тематика курсових робіт з навчальної дисципліни «Основи
бізнес-планування та проектний аналіз»

1. Проведення комплексного аналізу та експертиза проекту з виробництва біопалива в Рівненській області.
2. Розробка бізнес-плану створення підприємства з виробництва кормів для аграрного сектору Рівненської області.
3. Проведення комплексного аналізу та експертиза проекту з виробництва дитячого харчування у м. Вінниця.
4. Розробка бізнес-плану створення туристичної агенції у м. Здолбунів.
5. Проведення комплексного аналізу та експертиза проекту з виробництва соєвої продукції в Хмельницькій області
6. Розробка бізнес-плану створення приватного акціонерного товариства в деревообробній галузі.
7. Проведення комплексного аналізу та експертиза проекту з виробництва сонячних батарей в м. Івано-Франківськ.
8. Розробка бізнес-плану створення торгово-роздрібного або торгово-оптового підприємства в м. Дубно.
9. Проведення комплексного аналізу та експертиза проекту створення целюлозно-паперового комбінату в Житомирській області.
10. Розробка бізнес-плану створення швейної фабрики в м. Сарни.
11. Проведення комплексного аналізу та експертиза проекту з виробництва декоративної косметики в м. Рівне.
12. Розробка бізнес-плану створення Аквапарку в м. Рівне
13. Проведення комплексного аналізу та експертиза проекту з виробництва органічної продукції в Рівненській області
14. Розробка бізнес-плану створення консалтингового центру в м. Луцьк.
15. Проведення комплексного аналізу та експертиза соціального проекту направлено на збереження навколишнього середовища.
16. Розробка бізнес-плану створення фітнес-клубу в м. Чернівці.
17. Проведення комплексного аналізу та експертиза проекту створення молокозаводу в м. Здолбунів.

Національний університет водного господарства та
природокористування
ННІЕМ
Кафедра менеджменту

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни «Основи бізнес-планування та проектний аналіз»

на тему:

Студента (ки) __ курсу _____ групи
спеціальності _____

(прізвище та ініціали)

Керівник _____
(посада, прізвище та ініціали)

Національна шкала _____
Кількість балів: ____ Оцінка: ECTS ____

Члени комісії _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

Рівне 20__

Міністерство освіти і науки
Національний університет водного господарства та
природокористування
ННІЕМ
Кафедра менеджменту

ЗАВДАННЯ

на тему: _____
з дисципліни «Основи бізнес-планування та проектний аналіз»
студенту _____
спеціальності 073 «Менеджмент»

Вихідні дані:

1. Проектна продукція _____
2. Галузева належність _____
3. Регіон реалізації проекту _____

Дата видачі завдання „_____” _____ 20__ р.
Термін здачі курсової роботи „_____” _____ 20__ р.

Завдання видав _____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)